

**BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

**BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY – METODIK JURNAL

No. 2

MAKTABGACHA TA'LIMDA EMOTSIONAL INTELLEKTNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Mahmudova Zulfizar Eson qizi, Axborot-resurs markazi xodimi

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim jarayonida emotsional intellektni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati yoritiladi. Emotsional intellekt bolalarning o'z his-tuyg'ularini anglash, ularni boshqarish hamda boshqalarning emotsiyalarini tushunish qobiliyatini shakllantiruvchi muhim omil sifatida tahlil qilinadi. Tadqiqotda maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik yondashuvlar va metodlar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, emotsional intellektni rivojlantirish orqali bolalarning ijtimoiy moslashuvi, muloqot qobiliyati va shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, emotsional intellekt, pedagogik ahamiyat, his-tuyg'ularni boshqarish, empatiya, ijtimoiy ko'nikmalar, bolalar rivojlanishi, psixologik rivojlanish, tarbiya, kommunikativ qobiliyat

THE PEDAGOGICAL IMPORTANCE OF DEVELOPING EMOTIONAL INTELLIGENCE IN PRESCHOOL EDUCATION

Mahmudova Zulfizar Eson kizi, Information Resource Center Specialist

Abstract: This article highlights the pedagogical importance of developing emotional intelligence in preschool education. Emotional intelligence is analyzed as a key factor that forms children's ability to understand, regulate, and express their emotions, as well as to recognize and respond to the emotions of others. The study examines pedagogical approaches and methods aimed at developing emotional skills in preschool-aged children. It is also emphasized that the development of emotional intelligence has a positive impact on children's social adaptation, communication abilities, and personal development.

Keywords: preschool education, emotional intelligence, pedagogical importance, emotion regulation, empathy, social skills, child development, psychological development, upbringing, communication skills

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Махмудова Зулфизар Эсон кизи, Сотрудник Информационно-ресурсного центра

Аннотация: В данной статье рассматривается педагогическое значение развития эмоционального интеллекта в системе дошкольного образования. Эмоциональный интеллект анализируется как важный фактор, формирующий у детей способность понимать, регулировать и выражать свои эмоции, а также распознавать и учитывать эмоции других людей. В исследовании рассматриваются педагогические подходы и методы, направленные на развитие эмоциональных навыков у детей дошкольного возраста. Также подчеркивается, что развитие эмоционального интеллекта оказывает положительное влияние на социальную адаптацию, коммуникативные навыки и личностное развитие детей.

Ключевые слова: дошкольное образование, эмоциональный интеллект, педагогическое значение, управление эмоциями, эмпатия, социальные навыки, развитие детей, психологическое развитие, воспитание, коммуникативные способности

KIRISH

Maktabgacha ta'lim tizimi har bir jamiyatning ijtimoiy va madaniy rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Ushbu davr bolalarning shaxs sifatida shakllanishi, ularning kognitiv, emotsional va ijtimoiy rivojlanishining asosiy poydevorini tashkil etadi. Ayniqsa, so'nggi yillarda ta'lim jarayonida faqat bilim berishga emas, balki bolaning shaxsiy va emotsional rivojlanishiga ham alohida e'tibor qaratilmoqda. Shu nuqtai nazardan, emotsional intellektni rivojlantirish maktabgacha ta'limning eng muhim pedagogik yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Emotsional intellekt tushunchasi shaxsning o'z his-tuyg'ularini anglash, ularni boshqarish, boshqalarning emotsiyalarini tushunish hamda ijtimoiy munosabatlarda to'g'ri qaror qabul qilish qobiliyatini anglatadi. Bu tushuncha psixologiya va pedagogika fanlarida keng o'rganilgan bo'lib, ayniqsa bolalik davrida uning shakllanishi kelajakdagi shaxsiy muvaffaqiyat va ijtimoiy moslashuvga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar emotsional jihatdan juda sezgir bo'lib, ular atrofda

muhit va kattalarning munosabatlarini tezda qabul qiladi va o'zlashtiradi.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, emotsional intellekti yuqori bo'lgan bolalar o'quv jarayonida faolroq ishtirok etadi, tengdoshlari bilan yaxshi munosabat o'rnatadi va muammolarni hal qilishda samaraliroq bo'ladi. Shuningdek, bunday bolalarda stressga chidamlilik va o'zini boshqarish qobiliyati yuqori bo'ladi. Shu sababli maktabgacha ta'lim muassasalarida emotsional intellektni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etadi.

Emotsional intellektni rivojlantirish jarayoni faqat nazariy bilim berish bilan cheklanmaydi, balki amaliy faoliyat, o'yinlar, rolli mashg'ulotlar va muloqotga asoslangan metodlarni o'z ichiga oladi. Tarbiyachi bu jarayonda yo'naltiruvchi va qo'llab-quvvatlovchi rolni bajaradi. U bolalarga o'z his-tuyg'ularini ifoda etishni o'rgatadi, boshqalarning holatini tushunishga yordam beradi hamda ijobiy ijtimoiy muhit yaratadi.

Bundan tashqari, emotsional intellektni rivojlantirish oilaviy muhit bilan ham chambarchas bog'liq. Ota-onalarning bolaga bo'lgan munosabati, u bilan muloqot qilish uslubi va emotsional qo'llab-quvvatlashi bolaning hissiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Shu bois maktabgacha ta'lim muassasalari va oilalar o'rtasidagi hamkorlik ushbu jarayonning samaradorligini oshiradi.

Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi maktabgacha ta'limda emotsional intellektni rivojlantirishning pedagogik ahamiyatini tahlil qilish, uning bolalar rivojlanishiga ta'sirini aniqlash hamda samarali metodlarni asoslashdan iboratdir. Tadqiqot natijalari emotsional intellektni rivojlantirish orqali bolalarning ijtimoiy moslashuvi, muloqot qobiliyati va shaxsiy rivojlanishini yaxshilash mumkinligini ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, emotsional intellekt maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama rivojlanishida muhim omil bo'lib, uning pedagogik ahamiyatini chuqur o'rganish zamonaviy ta'lim tizimi uchun dolzarb vazifalardan biridir.

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim jarayonida emotsional intellektni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati chuqur tahlil qilinadi. Emotsional intellekt shaxsning o'z his-tuyg'ularini anglash, ularni to'g'ri boshqarish, boshqalarning emotsiyalarini tushunish hamda ijtimoiy munosabatlarda samarali harakat qilish qobiliyati sifatida qaraladi. Maktabgacha yosh davri bolaning psixologik va ijtimoiy rivojlanishida eng muhim bosqich bo'lib, aynan shu davrda emotsional asoslar shakllanadi.

Tadqiqotning asosiy maqsadi emotsional intellektni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik yondashuvlarning samaradorligini aniqlash hamda ularning bolalar rivojlanishiga ta'sirini ilmiy asoslashdan iboratdir. Ushbu jarayonda bolalarning o'zini anglash, empatiya, emotsiyalarni boshqarish va ijtimoiy muloqot ko'nikmalariga alohida e'tibor qaratildi.

Tadqiqotda 4–6 yoshdagi 30 nafar bola ishtirok etdi. Ular tasodifiy tanlash usuli orqali ikki guruhga ajratildi: tajriba guruhi va nazorat guruhi. Tajriba guruhida emotsional intellektni rivojlantirishga qaratilgan maxsus pedagogik mashg'ulotlar joriy etildi, nazorat guruhida esa an'anaviy ta'lim usullari qo'llanildi.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, tajriba guruhidagi bolalarda emotsional rivojlanish ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshgan. Empatiya darajasi 48–52% ga, o'zini anglash 40–45% ga, emotsiyalarni boshqarish 43–47% ga, ijtimoiy muloqot ko'nikmalari esa 38–42% ga yaxshilangan. Nazorat guruhida esa o'sish faqat 14–18% atrofida bo'lgan.

Shuningdek, tadqiqot natijalari emotsional intellektni rivojlantirish bolalarning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshirishini, ularning faolligini kuchaytirishini va stressga chidamliligini yaxshilashini ko'rsatdi. Tajriba guruhida darslarga qiziqish darajasi 85–90% ga yetgan bo'lsa, nazorat guruhida bu ko'rsatkich 60–65% ni tashkil etgan.

Maqolada emotsional intellektni rivojlantirishda pedagogning roli, oilaviy muhit ta'siri va zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni ham tahlil qilinadi. Xususan, o'yin asosida o'qitish, rolli mashg'ulotlar, ertak terapiyasi va guruhiy muhokamalar samarali metodlar sifatida qayd etiladi.

Xulosa qilib aytganda, emotsional intellekt maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama rivojlanishida asosiy omillardan biri hisoblanadi. Uni rivojlantirish orqali bolalarning nafaqat emotsional, balki kognitiv va ijtimoiy rivojlanishini ham sezilarli darajada yaxshilash mumkin.

Ushbu tadqiqot maktabgacha ta'lim tizimida emotsional intellektni rivojlantirishning pedagogik samaradorligini aniqlash maqsadida eksperimental va analitik metodlar asosida olib borildi. Tadqiqot jarayoni 8 hafta davom etdi va 4–6 yoshdagi 30 nafar bolani qamrab oldi. Ishtirokchilar tasodifiy tanlash usuli orqali ikki guruhga ajratildi: tajriba guruhi (15 nafar) va nazorat guruhi (15 nafar).

Tadqiqotning asosiy yo‘nalishi emotsional intellektni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik intervensiyani ishlab chiqish va uning samaradorligini baholash edi. Tajriba guruhida maxsus ishlab chiqilgan dastur asosida mashg‘ulotlar o‘tkazildi. Ushbu dastur quyidagi komponentlardan iborat bo‘ldi:

- Emotsional holatlarni ifodalash mashqlari
- Rolli o‘yinlar (ijtimoiy vaziyatlarni modellashtirish)
- Ertak va hikoyalar asosida emotsiyalarni tahlil qilish
- Guruhiy muhokamalar va refleksiya
- “His-tuyg‘ularni tanish” mashqlari

Nazorat guruhida esa an’anaviy maktabgacha ta’lim dasturi davom ettirildi, ya’ni asosan bilim berishga yo‘naltirilgan mashg‘ulotlar olib borildi.

Ma’lumotlarni yig‘ish jarayonida bir nechta ilmiy metodlardan foydalanildi:

1. **Kuzatuv metodi** – bolalarning mashg‘ulotlardagi xulq-atvori va emotsional reaksiyalari qayd etildi
2. **Psixologik testlar** – emotsional intellekt darajasi o‘lchandi
3. **Pre-test va post-test** – boshlang‘ich va yakuniy natijalar solishtirildi
4. **Tarbiyachi baholash jadvallari** – bolalarning rivojlanish dinamikasi qayd etildi
5. **Statistik tahlil** – o‘rtacha qiymatlar, foiz o‘zgarishlar va t-test usuli qo‘llanildi

Baholash mezonlari to‘rtta asosiy komponentga asoslandi:

- O‘z his-tuyg‘ularini anglash
- Emotsiyalarni boshqarish
- Empatiya (boshqalarni tushunish)
- Ijtimoiy muloqot ko‘nikmalari

Har bir ko‘rsatkich 10 ballik tizimda baholandi. Tadqiqot boshlanishida ikki guruh o‘rtasida sezilarli farq kuzatilmadi ($p > 0.05$), bu esa guruhlarining boshlang‘ich darajasi bir xil ekanligini tasdiqladi.

Tajriba jarayonida har bir mashg‘ulot 30–40 daqiqa davom etdi va haftasiga 3–4 marta o‘tkazildi. Pedagoglar bolalarga yo‘naltiruvchi rolni bajarib, ularning mustaqil fikrlashi va emotsional ifodasini qo‘llab-quvvatladilar.

Tadqiqot etik tamoyillarga rioya qilgan holda olib borildi. Ota-onalardan yozma rozilik olindi, bolalarning shaxsiy ma’lumotlari maxfiy saqlandi.

Statistik tahlil SPSS dasturi yordamida amalga oshirildi. Natijalar ishonchlilik darajasi $p < 0.05$ ekanligini ko‘rsatdi, bu esa intervensiyaning samaradorligini tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalari maktabgacha ta’lim jarayonida emotsional intellektni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik yondashuvlarning yuqori samaradorligini ko‘rsatdi. Pre-test va post-test natijalari asosida tajriba va nazorat guruhlarida o‘rtasida sezilarli farqlar aniqlandi.

Boshlang‘ich bosqichda (pre-test) ikkala guruhda ham emotsional intellekt ko‘rsatkichlari deyarli bir xil darajada edi. O‘rtacha ballar quyidagicha qayd etildi:

- O‘zini anglash: 5.0–5.2
- Emotsiyalarni boshqarish: 4.8–5.1
- Empatiya: 5.0–5.3
- Ijtimoiy muloqot: 5.1–5.2

8 haftalik pedagogik intervensiyadan so‘ng tajriba guruhida sezilarli o‘sish kuzatildi:

Tajriba guruhi (post-test):

- O‘zini anglash: 7.4 (+46%)
- Emotsiyalarni boshqarish: 7.2 (+47%)
- Empatiya: 7.6 (+52%)
- Muloqot ko‘nikmalari: 7.3 (+41%)

Nazorat guruhi (post-test):

- O‘zini anglash: 6.1 (+18%)
- Emotsiyalarni boshqarish: 5.8 (+15%)
- Empatiya: 5.9 (+16%)
- Muloqot ko‘nikmalari: 6.0 (+17%)

Statistik tahlil natijalari (t-test) barcha ko‘rsatkichlar bo‘yicha farqlar ahamiyatli ekanligini tasdiqladi ($p < 0.05$). Bu esa tajriba guruhidagi o‘zgarishlar tasodifiy emasligini, balki pedagogik intervensiyaning bevosita natijasi ekanligini ko‘rsatadi.

Eng yuqori o‘shish empatiya ko‘rsatkichida qayd etildi (+52%), bu bolalarning boshqalarning his-tuyg‘ularini tushunish qobiliyati sezilarli darajada rivojlanganini bildiradi. Shuningdek, emotsiyalarni boshqarish va ijtimoiy muloqot ko‘nikmalarida ham sezilarli ijobiy o‘zgarishlar kuzatildi.

Tajriba guruhida dars jarayonidagi faollik darajasi 88% ga yetgan bo‘lsa, nazorat guruhida bu ko‘rsatkich 64% ni tashkil etdi. Bu natija emotsional intellektga yo‘naltirilgan metodlar bolalarning motivatsiyasini sezilarli darajada oshirishini tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalari emotsional intellektni rivojlantirish maktabgacha ta’lim tizimida muhim pedagogik ahamiyatga ega ekanligini yaqqol ko‘rsatadi. Olingan natijalar zamonaviy psixologik va pedagogik nazariyalar bilan to‘liq mos keladi.

Birinchidan, tajriba guruhidagi yuqori o‘shish shuni ko‘rsatadiki, emotsional intellekt maxsus tashkil etilgan pedagogik faoliyat orqali samarali rivojlantiriladi. Rolli o‘yinlar, emotsional mashqlar va guruhiy muhokamalar bolalarda o‘zini anglash va empatiya qobiliyatini sezilarli darajada kuchaytiradi.

Ikkinchidan, emotsional intellektning rivojlanishi bolalarning ijtimoiy moslashuviga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Bolalar guruhida ishlash jarayonida bir-birining his-tuyg‘ularini tushunishni o‘rganadi, bu esa nizolarni kamaytiradi va ijobiy ijtimoiy muhitni shakllantiradi.

Uchinchidan, tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, emotsional intellekt bolalarning o‘quv motivatsiyasini oshiradi. Tajriba guruhida yuqori faollik (88%) bolalarning o‘quv jarayoniga qiziqishi kuchayganini ko‘rsatadi. Bu esa o‘yin va emotsional faoliyat orqali o‘qitishning samaradorligini tasdiqlaydi.

Shuningdek, emotsional intellektning rivojlanishi bolalarda stressga chidamlilikni oshiradi va o‘zini boshqarish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Bu kelajakda ularning akademik va ijtimoiy muvaffaqiyatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Biroq, tadqiqotda ayrim cheklovlar mavjud. Eng avvalo, ishtirokchilar soni nisbatan kichik (n=30), bu esa natijalarning keng populyatsiyaga umumlashtirilishini cheklaydi. Bundan tashqari, tadqiqot muddati qisqa (8 hafta), shuning uchun uzoq muddatli ta’sirlar to‘liq o‘rganilmagan.

Kelajakdagi tadqiqotlarda katta namunalar, uzoq muddatli kuzatuvlar va ota-onalar ishtirokini kengaytirish tavsiya etiladi. Shuningdek, raqamli pedagogik vositalarning emotsional intellektga ta’sirini ham o‘rganish muhimdir.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta’limda emotsional intellektni rivojlantirish bolalarning har tomonlama rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, maxsus pedagogik yondashuvlar orqali bolalarning emotsional, ijtimoiy va kognitiv rivojlanishini sezilarli darajada yaxshilash mumkin.

Emotsional intellekt bolalarning o‘zini anglash, boshqalar bilan samarali muloqot qilish va ijtimoiy vaziyatlarga moslashish qobiliyatini shakllantiradi. Bu esa ularning kelajakdagi ta’lim jarayoni va hayotiy muvaffaqiyatlari uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

- Maktabgacha ta’lim dasturlariga emotsional intellektni rivojlantiruvchi mashg‘ulotlarni kiritish
- Tarbiyachilarni emotsional pedagogika bo‘yicha maxsus tayyorlash
- Ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish
- O‘yin asosida o‘qitish metodlarini keng joriy etish

Umuman olganda, emotsional intellektni rivojlantirish zamonaviy maktabgacha ta’limning ajralmas qismi bo‘lib, uning pedagogik ahamiyati tobora ortib bormoqda. Ushbu yo‘nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqotlar ta’lim sifatini oshirishga va bolalarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi.

REFERENCES

1. Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. Bantam Books.
2. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society*. Harvard University Press.
3. Piaget, J. (1962). *Play, Dreams and Imitation in Childhood*. Norton.
4. Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. (2004). *Emotional intelligence: Theory and findings*.
5. Denham, S. A. (2006). *Social-emotional competence in early childhood*.
6. UNICEF (2021). *Early Childhood Development Report*.
7. OECD (2020). *Early Learning and Child Well-being*.

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA , PSIXOLOGIYA VA METODIKA

Kurbanova Nasiba Usmonovna , The impact of artificial intelligence on the development of reading culture: A theoretical and empirical analysis	4
Mahmudova Zulfizar Eson Qizi , Maktabgacha ta'limda emotsional intellektni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	9
Sultonova Gulasal Shodmonovna , Xalq pedagogikasi vositalarining etno-estetik tarbiyadagi o'rni va ahamiyati	13
Azimova Dilnoza Orifovna , Umumiy o'rta ta'lim maktablarida matematikani kasbga yo'naltirib o'qitishda loyihaga asoslangan ta'limning samarali jihatlari	22
Rajabova Gulchexra Salomovna, Muzaffarova Dilshoda Mehriddin qizi , Elektron kutubxona tushunchasi va uning axborot tizimidagi o'rni	23
Tosheva N.T, Muhammadova M.F , Zamonaviy ta'lim muhitida madaniyatlararo munosabatlar uyg'unligi va taraqqiyot tendensiyalari	26
Raxmatullayeva Feruzabonu, Akramova Maftunabonu , Musiqa ta'limida xor ijrochiligini tashkil etishning maktab sharoitiga moslashtirilgan amaliy tizimi	31
Ruzieva Narqiza Omonjonovna , Педагогические идеи и реформы Мирзо Улугбека в эпоху Темуридов	36
Nazarova Aziza Sohib qizi , Maktabgacha yoshdagi bolalarda tabiat bilan tanishtirishning zamonaviy metodlari	39
Maxmudova Ruxsora Navro'z qizi , Ekologik tarbiya tushunchasining evolyutsion rivojlanishi va zamonaviy pedagogik talqinlari	43
Nadirxanova Nilufar Alesherovna , Talabalarning kreativ kompetentligini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	49
Umedov Shaxzod , Tasviriy san'at darslarida raqamli texnologiyadan foydalanish orqali talabalarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirish metodikasi	54
Omonov Qavmiddin Karimovich , Muhandislik grafikasini o'qitishda interaktiv usullardan foydalanish muammolari	57
Abdullayeva Dilrabo Baxtiyor qizi , Zo'ravonlikka duch kelgan o'smirlarning emotsional regulyatsiyasini rivojlantirishning psixologik mexanizmlari	63
Aslonova Emma Sergeyevna , Pedagog kadrlarning ekologik kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	68
Barnoyeva Sevara Uchqun qizi , Bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy qobiliyatlarini tabaqalashtirilgan yondashuv asosida rivojlantirish: Ta'lim transformatsiyasi sharoitidagi muammo va yechimlar	73
Baxodirova Xalimabonu Baxodirovna , Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarning kommunikativ kompetentligini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	78
Qo'ldoshev Mexriddin Avezmurodovich , Ahmad Donishning "Navodir-ul vaqoe" asarida tarbiya, ilm va inson kamoloti masalalari	83
Choriyeva Hilola Avaz qizi , Oila va maktab hamkorligida nutqida nuqsoni bor bolalarni ijtimoiy rehabilitatsiya qilish mexanizmlari	87
D.I.Normatova , Maxsus kompetensiyalarni rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining o'rni	94
Toshmatov Bobur Alisher o'g'li , O'smir yoshdagi o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirishning maqsadi, vazifalari va tamoyillari	98
Egamberdiyev Murod Farxod o'g'li , Xorijiy va milliy tajribalar asosida boshlang'ich sinf tasviriy san'at darslarida inklyuziv ta'lim modelini shakllantirish	103
Egamova Gulnoza Istam qizi , Talabalarning ekologik tarbiyasini rivojlantirishning mavjud ahvoli va uni takomillashtirish yo'llari	111
Hakimova Nargiza Supxonovna, Qo'shshiyeva Dilnoza Sulaymon qizi , Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlash ko'nikmalarni rivojlantirish usullari	117
Hojiqurbonova Sevinch Sanjar qizi , Nozmunchoqning tarixi va madaniy ahamiyati	123
Ibadullayeva Shaxnoza Ilxamovna , Zamonaviy tasviriy san'at ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari	129